

pareguera, amb aglutinació, que localitzo allí. El sentit bàsic de tots aquests noms fou el de paratge on abunda l'espàrrec boscà i mates anàlogues; com hem vist encara es manté en molts llocs la forma etimològica amb *-r*- senzilla (d'on la dissim. en *-n-*, en el (4), fenomen només possible a base d'una *-r*- simple); en algun (7), potser (4) també hi pogué ajudar la noció de l'espàrrec erecte, i algun fregadís secundari amb el NP *Esparc/Espàrec* (art. supra).

És ociosa la discussió sobre l'ortografia en *-reg-* o *10 -rag-*, l'antiquada, abolida ja per la Generalitat des de 1934 sota el consell de la S. F. de l'I.E.C. (segons el dictamen de la ponència Fabra-Casacuberta-Coromines), no havent-hi cap raó per apartar-se de la grafia dels noms comuns *espàrrec* i *esparreguera*; que en ¹⁵ la major de les mencions antigues el nom aparegui amb *-rag-* seria raó impertinent, i discussió supèrflua, puix que essent llatins o llatinitzants, s'hi manté la *-A-* llatina arcaica; avui quasi tots aquests noms són en territori on no es distingeix la *e* de la *a* àtones, llevat del (4) i del (5), en els quals justament sona *e* o ²⁰ la seva exageració *i*, no pas *a*.¹

¹ Purs disbarats, que no val la pena de refutar, el que diu l'aficionat Orencio Valls, sobre etimologia grafia i fonètica del nom de (1), en un llibret «La ²⁵ villa de Esparraguera y su término», 1961, «cronista municipal» del règim franquista, en l'obsessió de tornar a la mala grafia en *-a-*; res a veure, és clar, p. ex. amb el nom de St. Salvador de Les Espases (supra, s. v. *Espada*).

ESPARTAL i altres derivats d'*espart*

Font de l'Espartal, en el terme de Morvedre (Camp de Morvedre) (xxx, 22.21).

L'Espartal, partida del terme de Serra de la Cal- ³⁵ derona (xxx, 64.9).

Racó de l'Espartal, en terme d'Agres (Cocentaina) (xxxiv, 35.22).

L'Espartal, partida del terme de Xixona (Alacantí) (xxxv, 95.19).

L'Espartar, partida del terme de Puçol (Horta Val.) (xxx, 46.13, 20.21).

L'Espartera, partida del terme de Betxí (Pna. Cast.) (xxix, 156.24).

L'Espartero, partida del terme de Montitxelvo (Vall ⁴⁵ d'Albaida) (xxxii, 163.12).

Puig de l'Espartell, partida antiga del terme de Tivissa (Ribera d'Ebre) documentada l'any 1289 (Carre-ras Candi, *Miscel.* I, 236).

Espartell, partida del terme d'Ascó (Ribera d'Ebre) ⁵⁰ (xiii, 66.14).

s'Espardell, junt amb *s'Espalmador*, illetes entre Eivissa i Formentera (cf. vol. I, 130).

En els tres últims sembla tractar-se d'un duplicat del col·lectiu *Espartal* amb la *á* pronunciada *é* per la ⁵⁵ imela aràbiga, i *-el* assimilat al sufix català *-ell*, vol. I, 130. J. F. C.

Espasa, V. *Espada* *Espasens*, V. *Espaén* *Espau-* ⁶⁰ *lèlla*, V. *Espina* i *Espolla*

ESPEDAL

Partida antiga de la Vall de Lord (Solsonès). Apareix documentada en les afrontacions d'un document ⁵ llegit per JCor. a l'Arxiu de Solsona. Del llatí HOSPITALE 'habitació per a hostes': *DECat* IV, 824a10-37.

Derivat: *Ca n'Espadaler*, masia antiga del terme de Sant Quirze de Besora (Ripollès) (Torras, *Berg.*, 120). J. F. C.

Espeldar, V. *Espelt*

L'ESPELT

(1) Veïnat amb vella església a l'Anoia, en el camí d'Igualada a Rubió, en el terme d'Odena.

PRON. MOD.: *l'espél* a Igualada, 1920, Casac.; id. a les masies de Rubió i de l'Espelt mateix, 1932, a Igualada, 1954.

MENCIONS ANT. 996, orig.: «castrum Odena, in locum voc. *Speuto*, vel --- in Serrayma» (*Dipl. Cat. Vic.* § 604, 514); 1328, el bisbe de Vic Berng. de Guàrdia posseïa els «castra *Montis Bovini*, de Tous[t] et de *Espekte*» (Villan. VII, 56, però *Spelt* a l'índex, p. 306); 1359: «castell de Montbuy e de Cucala de l'*Es-* ²⁰ *pekt*», cens de Pere III (*CoDoACA* XIII, 36).

HOMÒNIMS. (2) *L'Espelt*, mas al capdamunt del Berguedà, a 1h10 de Brocà, camí de La Pobla de Lilet (CATorras, *Berg.*, 102). (3) Justament tinc nota ³⁰ d'*Espelt* com cogn. arrelat a l'immediat poble de St. Julià de Cerdanyola (xxxviii, 112.7), segons *AlcM*, a 9 p. del bisbat de Vic, 3 de Bna. o Gir., i 3 del Maestrat. (4) *L'Espeut* [-éout], llog. o mas de l'alt Llgd., agre. a Auriac, a 8k. SSO. de Mouthoumet (Sabarthès, *Dict. Aude*), amb el canvi LT > *ut*, que allí és forçós, i que es dona ocasionalment en els nostres textos antics, com el de 996.

ETIM. Vaig vacillar davant la suggerència d'*AlcM* (A) que sigui una aplicació figurada del germ. SPEUT ⁴⁰ 'llançó, ascona'; en *DECat* III, 636b51 l'admetia amb dubte, mentre que en el vol. II, 865a11, el posava entre els NLL d'etim. vegetal (C) com *Espelta*, i potser (?) *Conangle*.

És clar que (A) és una idea ben arbitrària pel sentit: rebuscat pensar que, descarnat el terror per les aigües, hi quedés un caire semblant a un llançó, com imaginava allí, sense més base que la molta gresa i terror erosionable que hi ha prop de (1); i aquell germanisme (fr. *épieu*, oc. ant. *espeut*, cast. ant. *espeto*) sempre rar en català, hi apareix només esporàdicament, i en accs. figurades, més aviat en formes *espid*, *espet*, que no *espeut*, només un cop *espelt* (amb l'excepcional *l* d'ultracorrecció), en un doc. de 1417; també la repetició del nom en (2), (3) i (4) que llavors no sabia, hauria fet inversemblant una aplicació tan rebuscada i en comarques de terra humida. Descartat.

(B) Potser nom pre-romà, bascoide (cf. *Odena*). En principi, hi hauria bona base: *expeldi* 'boixar, boixeda', col·lectius en *ti*, format normalment del bc. comú ⁶⁰ *ezpel* 'boix', deriv. usual al Roncal i l'Aezkoa (Mítze-